

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार-ब

वर्ष ११, अंक ५७]

बुधवार, एप्रिल २३, २०२५/वैशाख ३, शके १९४७

[पृष्ठे ४, किंमत : रुपये ९.००

असाधारण क्रमांक १५४

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र अधिनियमान्वये तयार केलेले
(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग

मंत्रालय (विस्तार), मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २३ एप्रिल, २०२५.

अधिसूचना

महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६०.

क्रमांक सनिनि- १५२४/ प्र.क्र. ११०/ १३स.—महाराष्ट्र सहकारी संस्था अधिनियम, १९६० (१९६१ चा महा. २४) च्या कलम १६५ च्या पोट-कलम (१) व (२) याद्वारे प्रदान केलेल्या आणि याबाबतीत त्यास समर्थ करणाऱ्या इतर सर्व अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन याद्वारे, **महाराष्ट्र शासन राजपत्र**, असाधारण, भाग चार-ब, दिनांक ८ ऑक्टोबर, २०२४ यामध्ये प्रसिद्ध केलेली शासकीय अधिसूचना, सहकार पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, क्रमांक सनिनि- १५२४/ प्र.क्र. ११०/ १३स, दिनांक ८ ऑक्टोबर, २०२४ अन्वये मागविलेले आक्षेप व सूचना विचारात घेतल्यानंतर, महाराष्ट्र सहकारी संस्था नियम, १९६१, यामध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी पुढील नियम करित आहे :—

१. सदर नियमांना महाराष्ट्र सहकारी संस्था (सुधारणा) नियम, २०२५, असे म्हणावे.

“५३अ. सहकारी जिल्हा संवर्ग सेवा योजन निधीची स्थापना व निधीस द्यावयाच्या वार्षिक अंशदानाची कार्यपद्धती.—

(१) जिल्हा देखरेख सहकारी संस्था अधिनियमाच्या कलम ६९अ खालील उपकलम (४) अन्वये गठीत "सहकारी जिल्हा संवर्ग सेवायोजन निधी" या नावाने जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेत बँक खाते सुरू करेल.

(२) कलम ६९अ चे उपकलम (५) अन्वये सहकारी जिल्हा संवर्ग सेवा योजन निधीस द्यावयाचे अंशदान खालीलप्रमाणे राहील :—

(अ) प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्था, मागील वर्षीच्या वार्षिक वेतनाच्या आधारे, संस्थेवर जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेकडील प्रतिनियुक्तीवर काम करणाऱ्या सचिवाच्या १५ महिन्यांच्या वेतनाइतक्या व अन्य देय भत्याइतक्या रक्कम, जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या अंशदान हिरश्याची रक्कम वजा करून सहकारी जिल्हा संवर्ग सेवा योजन निधी या खात्यात जमा करील.

(१)

परंतु जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेने सचिवास एकापेक्षा अधिक संस्थेत नेमणूक केली असल्यास उपरोक्त अंशदानाची रक्कम सदरच्या संस्थांमध्ये त्यांच्या आर्थिक स्थितीनुसार विभागण्यात येईल.

(आ) मुंबई जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक मर्यादित या बँकेव्यतिरीक्त इतर जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँका प्रतीवर्षी दि. ३० सप्टेंबर रोजीच्या प्राथमिक कृषी पतपुरवठा संस्थामार्फत वितरित अल्पमुदत शेतीकर्जाच्या व बिगर शेती कर्जाच्या एकूण येणे रकमेवर तसेच प्राथमिक कृषी पतपुरवठा संस्थामार्फत वितरित व दिनांक १ ऑक्टोबर रोजीच्या मध्यमुदत शेती मागणी कर्जावर ०.१५ टक्के दराने अंशदान जमा करतील.

परंतु ज्या जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांचा प्राथमिक कृषी पतपुरवठा संस्थामार्फत वितरित अल्प मुदत शेती कर्जाचा व्यवहार बँकेच्या बिगर शेती कर्ज व्यवहारापेक्षा जास्त आहे अशा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांनी या अंशदानासाठी बिगर शेतीकर्ज विचारात घेण्याची आवश्यकता असणार नाही.

(३) सहकारी जिल्हा संवर्ग सेवायोजन निधीस द्यावयाचे अंशदान प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्था तसेच जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक तिच्या आर्थिक स्थितीनुसार एक रकमी अथवा दरमहा किंवा त्रैमासिक हप्त्याने स्वनिधीतून भरणा करील. याप्रमाणे अंशदानाचा भरणा करताना संस्था तथा बँक मागील आर्थिक वर्षामध्ये प्रत्यक्ष वसूल झालेल्या कर्जामधील पीक कर्जासाठीच्या दोन टक्के व्याज गाळ्याच्या व मध्यम मुदत कर्जाच्या बाबतीत जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या कर्ज धोरणानुसार असणारा व्याज गाळा विचारात घेईल.

(४) जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेस संलग्न असलेली प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्था तसेच जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक संवर्ग सेवायोजन निधीमध्ये जमा करावयाची अंशदानाची रक्कम प्रतिवर्षी ३१ डिसेंबर पूर्वी भरणा करेल.

(५) प्रत्येक वर्षाच्या अखेरीनंतर येणाऱ्या ३१ ऑक्टोबर पूर्वी प्रत्येक प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्था तसेच जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक त्यावर्षी द्यावयाच्या अंशदानाची रक्कम ठरविण्यासाठी आवश्यक असणारी माहिती संबंधित जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेस पुरवील. संबंधित देखरेख संस्था या माहितीची छाननी करील व त्या प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्थेने तसेच जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेने द्यावयाची त्या वर्षाच्या अंशदानाची तसेच अंशदान थकबाकीची रक्कम निश्चित करेल. जिल्हा देखरेख सहकारी संस्था प्रतिवर्षी ३१ डिसेंबरपूर्वी निश्चित केलेल्या अंशदानाची मागणी करण्याबाबतची नोटीस प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्था व जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेवर बजावील. प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्था तसेच जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक त्या वर्षासाठी देय असणारे अंशदान संबंधित जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेतील "सहकारी जिल्हा संवर्ग सेवायोजन निधी" या खात्यात जमा करील.

(६) प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्थेमार्फत सदर निधीमध्ये द्यावयाचे अंशदान भरणा न केल्यास संबंधित जिल्हा देखरेख सहकारी संस्थेस संबंधित संस्थेवर प्रतिनियुक्ती द्वारे नियुक्त केलेल्या सचिवास परत बोलविता येईल.

(७) कोणतीही जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक लगत पूर्वीच्या पोटनियमात तरतूद केल्याप्रमाणे वार्षिक अंशदान देण्यात कसूर करील त्याबाबतीत, जिल्हा देखरेख सहकारी संस्था याबाबतचा अहवाल निबंधकास सादर करील.

(८) वरील उपनियम (४) मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे अंशदानाची रक्कम भरणा करणाऱ्या संस्थांच्या सचिवांचे वेतन या निधीमधून केले जाईल.

(९) सदरचे नियम हे राज्यातील सर्व प्राथमिक कृषी सहकारी पतसंस्था तसेच मुंबई जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँके व्यतिरीक्त इतर जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांना लागू राहतील.

५३ब. सचिवांची भरती :—

जिल्हा देखरेख सहकारी संस्था प्राधान्यक्रमाने प्राथमिक कृषी पतपुरवठा संस्थेने जिल्हास्तरीय समितीच्या पूर्व मान्यतेने नियुक्त केलेल्या सचिवांमधून नामनिर्देशनाद्वारे अथवा सरळसेवेद्वारे सचिवांची भरती करेल. शासन नेमणूक करावयाच्या सचिवांची संख्या, त्यांची शैक्षणिक अर्हता व अनुभव, भरती व नामनिर्देशनाची कार्यपद्धती आणि सेवेच्या शर्तीबाबत सर्वसाधारण किंवा विशेष मार्गदर्शक तत्वे विहीत करेल."

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

डॉ. राजगोपाल देवरा,
शासनाचे अपर मुख्य सचिव.

CO-OPERATION, MARKETING AND TEXTILES DEPARTMENT

Mantralaya (Annex), Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai 400 032, dated 23rd April 2025.

NOTIFICATION

MAHARASHTRA CO-OPERATIVE SOCIETIES ACT, 1960.

No. Sanini 1524/ C.R.110/13C.—In exercise of the powers conferred by sub-sections (1) and (2) of section 165 of the Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960 (Mah. XXIV of 1961), and of all other powers enabling it in that behalf, the Government of Maharashtra hereby, makes the following rules further to amend the Maharashtra Co-operative Societies Rules, 1961, after the same having been previously published as required by sub-section (3) of section 165 of the said Act, namely :—

1. These rules may be called the Maharashtra Co-operative Societies (Amendment) Rules, 2025.

2. In the Maharashtra Co-operative Societies Rules, 1961 (hereinafter referred to as “the principal Rules”) after rule 53, the following rules shall be inserted, namely :—

“53A. Establishment of Co-operative District Cadre Employment Fund and Manner of annual contribution to be made to the fund.—

(1) The District Supervision Co-operative Society shall open an account in the name of the “Co-operative District Cadre Employment Fund” established by it under sub-section (4) of section 69A of the Act, in the District Central Co-operative Bank.

(2) The rate of contribution payable to the Co-operative District Cadre Employment Fund under sub-section (5) of section 69A shall be as follows, namely :—

(a) The Primary Agricultural Credit Society shall on the basis of the previous years annual salary of the Secretary deputed by the District Supervision Co-operative Society, after deducting share of District Central Co-operative Bank in the contribution, contribute to the Co-operative District Cadre Employment Fund fifteen months’ salary and other payable allowances to the Secretary :

Provided that, if the District Supervision Co-operative Society has nominated one secretary on more than one Primary Agricultural Credit Societies, then the above contribution shall be divided amongst those societies based upon their financial position.

(b) All District Central Co-operative Banks, excluding the Mumbai District Central Co-operative Bank Limited shall deposit the contribution in the Co-operative District Cadre Employment Fund at the rate of 0.15 per cent. of short term agricultural and non-agricultural loans disbursed through Primary Agricultural Credit Societies and which are outstanding as on 30th September each year and that of medium term loans, disbursed through Primary Agricultural Credit Societies, due for recovery as on the 1st October in each year :

Provided that, the District Central Co-operative banks having short term agricultural loans disbursed through Primary Agricultural Credit Societies more than that of non-agricultural loans shall not be required to consider non-agricultural loans for the purpose of such contribution.

(3) The contribution to be paid to the Co-operative District Cadre Employment Fund shall be paid from the own funds in *lump-sum* or in monthly or quarterly instalments depending on the financial position of the Primary Agricultural Credit Society or the District Central Co-operative Bank, as the case may be. While paying the contribution, the society or the bank will take into consideration the two per cent. interest margin available on crop loans actually recovered in the previous financial year and in case of medium term loans the available interest margin as per the loan policy of the District Central Co-operative Bank.

(4) The Primary Agricultural Credit Society affiliated to District Supervision Co-operative Society as well as District Central Co-operative Bank shall pay the annual contribution in the District Cadre Employment Fund before 31st December every year.

(5) The Primary Agricultural Credit Societies as well as the District Central Co-operative Bank, before 31st October following the end of each year, shall furnish to the District Supervision Co-operative Society the information necessary for determining the amount of contribution to be paid for that year. After receiving such information, the concerned supervision society will scrutinize the same and determine the amount of contribution and arrears of contribution for that year to be paid by the Primary Agricultural Credit Society and by the District Central Co-operative Bank. Before 31st December, the District Supervision Co-operative Society shall serve a notice of demand for payment of fixed contribution on the Primary Agricultural Credit Society and the District Central Co-operative Bank. The Primary Agricultural Credit Society and District Central Co-operative Bank shall pay the amount of contribution due for that year in the "Co-operative District Cadre Employment Fund" account in the District Central Co-operative bank.

(6) In case of non-payment of contribution to the said fund by the Primary Agricultural Credit Society, the Secretary appointed on deputation may be recalled by the concerned District Supervision Co-operative Society.

(7) In case, any District Central Co-operative Bank defaults in paying the annual contribution as provided in the sub-rule (2), the District Supervision Co-operative Society shall submit a report thereof to the Registrar.

(8) The salary of the Secretaries of the societies paying the annual contribution as mentioned in sub-rule (4) above shall be paid from this fund.

(9) The provisions of this rule shall be applicable to all the Primary Agricultural Credit Societies and District Central Co-operative Banks other than Mumbai District Central Co-operative Bank.

53B. Recruitment of Secretaries.—

The District Supervision Co-operative Society shall recruit secretaries by nomination primarily from amongst the secretaries appointed by Primary Agricultural Credit Societies with prior permission of District Level Committee or by direct recruitment. The Government may provide general or special guidelines for total number of secretaries to be appointed, their educational qualification and experience, recruitment and nomination procedure and service conditions.”.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

DR. RAJGOPAL DEVARA,
Additional Chief Secretary to Government.